

DE SCHAKEL

Kwartaaluitgave van de Stichting Genootschap Engelandvaarders

"GIJ ZIJT DE SCHAKEL TUSSEN HEN, DIE THUIS BLEVEN, EN MIJ"

KONINGIN WILHELMINA

STICHTING GENOOTSCHAP ENGELANDVAARDERS

Kwartaaluitgave van de Stichting Genootschap Engelandvaarders
April 2012 - 33e Jaargang, nr. 132

BESTUUR:

Voorzitter

R.W. Hemmes Thorbeckelaan 74 2564 BS Den Haag 070 - 368 35 66 Telefoon

Secretaris

G.J. Staal Oranje Nassaulaan 52 3708 GE Zeist 030 - 692 27 92 Telefoon
E-mail: staalgj@gmail.com

Penningmeester

Ch.H. Bartelings Thomas Jeffersonlaan 437 2285 AP Rijswijk 070 - 394 14 67 Telefoon en fax
E-mail: ch.h.bartelings@planet.nl

LEDEN:

R.A. Grisnigt Canadalaan 25 4631 NT Hoogerheide 0164 - 61 34 15

J.A. Bakker, Evenementencommissie Zeekant 92g 2586 JB Den Haag 070 - 354 02 45
J. de Mos, Evenementencommissie Marjorystraat 25 3151 SK Hoek v. Holland 0174 - 38 21 83

Schakel redactie

Ch.H. Bartelings Thomas Jeffersonlaan 437 2285 AP Rijswijk 070 - 394 14 67 Telefoon en fax
E-mail: ch.h.bartelings@planet.nl

Bankrekeningen:

ING Bank : 35 95 00
ABN-AMRO Bank: 54.55.46.826

Website: www.engelandvaarders1940-1945.nl

**Het volgende nummer verschijnt in juli 2012.
Gaarne hiervoor bestemde kopij inzenden vóór 1 juni 2012.**

APRIL 2012

In de hoop dat de kerstdagen en de jaarwisseling voor u goed en gezellig zijn verlopen en dat u geen problemen in de vorstperiode hebt gehad, wens ik u toe dat 2012 voor u een gezond jaar zal zijn.

Ik hoop ook dat wij elkaar regelmatig zullen treffen. De jaarlijkse reünie is daarvoor een mooi moment. De reünie wordt in Den Haag, voor de laatste keer, gehouden in de Juliana Kazerne op 21 september. U leest daarover meer in de volgende Schakel. Het zal dit jaar de laatste keer in de Juliana Kazerne zijn omdat ook deze kazerne, in het kader van de bezuinigingen van Defensie, zal worden opgeheven.

Natuurlijk zullen velen van u ook bij de herdenkingen willen zijn. Ons bestuur is in ieder geval vertegenwoordigd op 4 mei:

- bij de herdenking in Den Helder,
- bij de herdenking op het Ereveld in Loenen,
- in Den Haag bij het monument van het Englandspiel en
- 's avonds bij de Nationale Herdenking in Amsterdam.

Op 5 mei zal het bestuur zijn vertegenwoordigd bij het bevrijdingsconcert op de Amstel. Wie naar Wageningen wil moet zich zo spoedig mogelijk opgeven bij mevrouw I. Tesselhoff, de ambtelijk secretaresse van de Stichting Samenwerkend Verzet in Doorn, telefoonnummer 0343 - 474 159.

De data van de herdenkingen door ons bestuur van Koningin Wilhelmina in Den Haag op 31 augustus en in Delft op 28 november en van Prins Bernhard in Delft op 1 december zijn zo langzamerhand genoegzaam bekend.

Ik hoop dat u in de gelegenheid zult zijn op enkele van de evenementen aanwezig te zijn.

Ik kijk naar u uit.

Rudi Hemmes

De herdenking kent een lange traditie: al in 1946 vonden op allerlei plekken in Nederland herdenkingen plaats ter herinnering aan de slachtoffers van de Tweede Wereldoorlog. Het Nationaal Comité 4 en 5 mei is sinds 1987 verantwoordelijk voor de Nationale Herdenking in Amsterdam. Deze herdenking bestaat uit twee onderdelen: de herdenkingsbijeenkomst in De Nieuwe Kerk en de herdenkingsplechtigheid bij het Nationaal Monument op de Dam.

De herdenkingsbijeenkomst in De Nieuwe Kerk is een besloten bijeenkomst en wordt bijgewoond door 1700 genodigden. Hierbij staat de aanwezigheid van de eerste generatie oorlogsgetroffenen, vertegenwoordigers van meer dan tachtig organisaties van oorlogsgetroffenen en nabestaanden centraal. Ook H.M. de Koningin, de vertegenwoordiging van de Rijksministerraad en voorzitters en leden van Eerste en Tweede Kamer zullen hierbij aanwezig zijn. De bijeenkomst kan live op televisie worden gevolgd.

Tijdens de herdenkingsbijeenkomst houdt een literair auteur ieder jaar op uitnodiging van het Nationaal Comité 4 en 5 mei een speciaal geschreven voordracht. Dit jaar is dat auteur Frank Westerman met als titel van zijn voordracht "Daden van licht kaliber". Frank Westerman (1964) is bekend van onder meer "De graanrepubliek" en "Dier, bovendien". Hij werkte als correspondent voor de Volkskrant in voormalig Joegoslavië (1992-1994) en voor NRC Handelsblad vanuit standplaats Moskou (1997-2000). Over de val van Srebrenica in juli 1995 schreef hij samen met collega-journalist Bart Rijs Het Zwartste Scenario. In de voorgaande jaren zijn de voordrachten onder meer verzorgd door Willem Jan Otten (2011), K. Schippers (2010), Wim de Bie (2009), Marga Minco (2008) en Geert Mak (2004).

Bij de herdenkingsplechtigheid op de Dam is iedereen welkom. De genodigden die de herdenkingsbijeenkomst in De Nieuwe Kerk hebben bijgewoond sluiten aan bij de ruim 20.000 belangstellenden op de Dam. Om even voor 20.00 uur leggen H.M. de Koningin en Z.K.H. de Prins van Oranje een krans bij het Nationaal Monument. Hierna volgen de twee minuten stilte.

Direct na de twee minuten stilte draagt de winnaar van de dichtwedstrijd Dichter bij 4 mei zijn gedicht voor op de Dam. De herdenkingsplechtigheid wordt afgesloten door een bloemlegging van Amsterdamse schoolkinderen. Alle aanwezigen kunnen hierna aansluiten in het defilé.

Tijdens de kransleggingen speelt een militair muziekcors de compositie 'Tot de doden' van Rob Goorhuis. De kransen tijdens het officiële gedeelte van het programma worden gelegd door vertegenwoordigers van diverse organisaties van oorlogsgetroffenen. Dit is afgestemd met de koepelorganisaties. Tijdens het defilé kunnen alle belangstellenden bloemen, een bloemstuk of een krans leggen bij het Nationaal Monument.

Bron: Nationaal Comité 4 en 5 mei.

CHB

DODENHERDENKING 4 MEI 2012 TE LOENEN _____

De Oorlogsgravenstichting organiseert jaarlijks een Dodenherdenking voor nabestaanden en belangstellenden op haar ereveld te Loenen (gemeente Apeldoorn). Nabestaanden van oorlogsslachtoffers die bij de Stichting geregistreerd zijn, ontvangen hierover bericht. De herdenkingsplechtigheid is openbaar en vrij toegankelijk. De herdenking vindt plaats voor de kapel op vrijdag 4 mei om 14.00 uur.

Programma:

1. Klokgelui.
2. Openingstoespraak door de Hoogedelachtbare heer Mr. G.J. de Graaf, voorzitter van de Eerste Kamer.
3. Muziek door de Regionale Politiekapel Noord- en Oost Gelderland onder leiding van de heer F. de Wever.
4. Toespraak door de weleerwaarde heer D.M. Sebbag, Hoofdkrijgsmachtrabbijn.

5. Muziek.
6. Declamaties door leerlingen van de Koninklijke Scholengemeenschap Apeldoorn.
7. Kranslegging bij 'De Vallende Man', het monument van de Oorlogsgravenstichting.
8. Taptoe.
9. Een minuut stilte.
10. Wilhelmus (1e en 6e couplet).

Men wordt verzocht om uiterlijk 13.45 uur aanwezig te zijn.

In de kapel op het ereveld wordt om 11.30 uur een oecumenische dienst gehouden, verzorgd door de zeereerwaarde heer, pastoor H.W.J.M. Rekveld en de weleerwaarde heer J.W.C. van Driel, predikant van de Protestantse Gemeente te Loenen, Nederlands Hervormd predikant te Loenen.

Het ereveld, gelegen aan de Groenendaalseweg 64, is op 4 mei geopend van 9.00 tot 22.00 uur. Bij de ingang van het ereveld worden die dag bloemen verkocht.

Bron: Oorlogsgravenstichting

NATIONALE HERDENKING 4 MEI 2012 IN LONDEN _____

De Nationale Herdenking van alle burgers en militairen die, sinds het uitbreken van de Tweede Wereldoorlog, in oorlogssituaties, terreurdaden en bij vredesmissies - in het Koninkrijk der Nederlanden of waar ook ter wereld - zijn omgekomen, vindt plaats op vrijdag 4 mei 2012 op het Nederlandse Ereveld van 'Mill Hill Cemetery' Wise Lane, Mill Hill te Londen NW7 2RR.

Harer Majesteits Ambassadeur Pim Waldeck zal een krans leggen

namens de Nederlandse Regering. Ook zullen kransen worden gelegd namens de Nederlandse Strijdkrachten, **Engelandvaarders** en Nederlandse Verenigingen. Voorts zal een bloemstuk worden gelegd namens de Nederlandse Kerk in Londen. Door kinderen van de International School for Londen in Surrey zal een voordracht worden gehouden. Ook zullen de kinderen helpen bij het leggen van kransen. Degenen die deze herdenking willen bijwonen worden verzocht om 19.00 uur te verzamelen bij de kapel op de begraafplaats, waar binnen het bezoekersregister van het Nederlandse Ereveld ter tekening ligt. In de kapel is er gelegenheid thee of koffie met cake te gebruiken.

Na de tweede wereldoorlog werd een strook land van ongeveer 2000 m² in het noordelijke deel van Mill Hill Cemetery door de Borough of Paddington geschonken aan de Nederlandse Oorlogsgravenstichting voor een Nederlands Ereveld in Groot-Brittannië. Het Ereveld werd geïnaugureerd door ZKH Prins Bernhard der Nederlanden in aanwezigheid van de Duke of Gloucester op 12 mei 1965. Hr. Ms. Koningin Juliana bezocht het Ereveld in april 1972.

Het Ereveld telt 254 graven van Nederlandse mannen en vrouwen, die omkwamen in Groot-Brittannië en Noord-Ierland. De slachtoffers zijn militairen van de Koninklijke Marine, de Koninklijke Luchtmacht, de Koninklijke Landmacht en opvarenden van de Nederlandse Koopvaardij. Ook zijn de namen van 185 slachtoffers, die elders in het VK begraven liggen en om diverse redenen niet naar dit Ereveld konden worden overgebracht, vermeld op twee gedenkstenen. In het midden van het Ereveld staat een bronzen beeld van een dodelijk getroffen neerziggende mannenfiguur van de Rotterdamse beeldhouwer Cor Van Kralingen. Op het Ereveld is een tweetalig, Nederlands/Engels, bord geplaatst met achtergrondinformatie over het Ereveld en de daar begraven oorlogsslachtoffers.

Bron: Nederlandse Ambassade te Londen
Oorlogsgraven Stichting

CHB

Op vrijdag 4 mei 2012 vindt de jaarlijkse herdenkingsplechtigheid plaats bij het Englandspiel monument in Den Haag, aan de rand van het Scheveningse Bos, bij de Waterpartij in het Van Stolkpark, achter het Crown Plaza hotel (voorheen Promenade hotel). Herdacht worden de slachtoffers die tijdens de bezetting van Nederland als agenten vanuit Engeland werden gedropt en in handen van de bezetter vielen. De plechtigheid begint om 15.00 uur (verzamelen vóór 14.50 uur). Tijdens de plechtigheid worden bij het monument kransen en bloemen gelegd door betrokken organisaties, nabestaanden en belangstellenden. Medewerking wordt verleend door het trompettercorps van de Marechaussee. De plechtigheid duurt ongeveer een uur, waarna het hotel Crown Plaza de gelegenheid biedt om na te praten.

CHB

BEVRIJDINGSEVENEMENTEN OP 5 MEI IN WAGENINGEN _____

Het 5 mei programma in Wageningen is als volgt:

- 10.00 - 12.30 uur: Nationaal Vrijheidsdebat
- 14.00 - 15.00 uur: Herdenkingsbijeenkomst in de Johannes de Doperkerk
- 15.30 - 15.45 uur: Herdenkingsplechtigheid bij het bevrijdingsmonument
- 15.45 - 16.30 uur: Bevrijdingsdefilé
- 16.15 - 16.30 uur: Fly past
- 16.30 - 17.30 uur: Afsluitende receptie in de Aula van de Wageningen Universiteit

Herdenkingsbijeenkomst in de Johannes de Doperkerk

In de Johannes de Doperkerk in Wageningen is elk jaar op 5 mei een herdenkingsbijeenkomst. Deze kan op uitnodiging worden bijgewoond. Tijdens deze bijeenkomst zal het Capitulatieconcert plaatsvinden.

Herdenkingsplechtigheid capitulaties 1945

Kern van de activiteiten van het NCHC is de Herdenkingsplechtigheid Capitulaties 1945 op het 5 Mei plein bij het Nationaal Bevrijdingsmonument. De plechtigheid begint met een vlagceremonie gevolgd door jaarlijks vaste en wisselende elementen. Zo zal na het spelen van het eerste couplet van het Wilhelmus een korte toespraak gehouden worden. Vervolgens zullen schoolkinderen van de St. Jozefschool uit Wageningen die het monument voor de goede zorg hebben geadopteerd 25 duiven loslaten. Dit is gelijk de officiële start van het Bevrijdingsdefilé.

Bevrijdingsdefilé

Aansluitend op de Herdenkingsplechtigheid begint het Bevrijdingsdefilé. De herdenking richt zich op de capitulaties 1945 en in het verlengde daarvan op de thema's bevrijding, vrijheid en veiligheid. Voor het Bevrijdingsdefilé betekent dit dat de nadruk ligt op de WO-II-gereleerde veteranen (en het verzet), met een stevig accent op het internationale karakter door de aanwezigheid van militaire eenheden van onze bevrijders. Aanvullend zijn de erfopvolgers, militairen van onderdelen die als erfopvolgers van de troepen van destijds zijn geregistreerd, gerepresenteerd door actief dienende militairen.

Wil men nog nadere informatie ontvangen over het Bevrijdingsdefilé 2012, dan kan men dat kenbaar maken op onderstaand adres.

Coördinator Bevrijdingsdefilé de heer H. van de Beek
Postbus 1, 6700 AA Wageningen, Tel.: 0317 - 492 595.

Bron: Projectbureau NCHC 1945 Wageningen

Naschrift: Aangeslotenen bij ons Genootschap en bij de Verzetsorganisaties van de Stichting Samenwerkend Verzet die willen deelnemen kunnen contact opnemen met Mevrouw I. Tesselhoff van het SSV Secretariaat, telefoon 0343 - 474159.

CHB

Bevrijdingsevenement D-Day in Scheveningen: net als vorig jaar organiseert Stichting Peter Tazelaar op 5 mei een bijzondere bijeenkomst. Het thema dit jaar is de bevrijding van Den Haag door de Prinses Irene Brigade. De bevrijders van weleer worden op het Noorderstrand onthaald op een Franse lunch in Strandclub Naturel en een spectaculaire re-enactment van de landing in Normandië. In aanwezigheid van burgemeester Van Aartsen zal een schilderij worden onthuld. Aansluitend vindt er een festival plaats met optredens van jonge Haagse bands. Meer informatie over het evenement kunt u vinden op www.petertazelaar.nl

Bron: Stichting Peter Tazelaar

NEDERLANDSE VETERANENDAG 30 JUNI IN DEN HAAG _____

De Nederlandse Veteranendag 2012 wordt gehouden op zaterdag 30 juni in Den Haag. Er zal worden stilgestaan bij de inzet van Nederlandse militairen overal ter wereld. Zowel in het verleden, als bij recente vredesoperaties. Het is het jaarlijkse nationale evenement, in opdracht van de regering, waarmee alle ruim 100.000 veteranen worden bedankt voor hun inzet.

De Nederlandse Veteranendag start in de Ridderzaal met een plechtige bijeenkomst. In aanwezigheid van de Ridder Militaire Willemsorde, Z.K.H. Prins Willem-Alexander, de minister-president, vele andere autoriteiten en schoolkinderen, worden veteranen toegesproken. Daarna worden op het Binnenhof de Herinneringsmedailles voor Vredesoperaties uitgereikt aan militairen die net terug zijn van een missie. Zo'n tachtig militairen van alle defensieonderdelen ontvangen deze medaille van veteranen en schoolkinderen voor het front van Z.K.H. de Prins van Oranje, leden van het Kabinet, parlementsleden en natuurlijk hun familieleden. De programmadelen Ridderzaal en Binnenhof zijn live te volgen op grote schermen die op het Malieveld staan of thuis via internet. Kijk daarvoor op www.veteranendag.nl

Kort na 13.00 uur start het kleurrijke defilé door het centrum van Den Haag. Dan defileren bijna 4000 mensen in detachementen, gevolgd door historische legervoertuigen, rond de Hofvijver. Daar neemt Z.K.H. de Prins van Oranje het defilé af. Boven het lint van veteranen vliegen historische en moderne vliegtuigen een indrukwekkende fly-past.

Het defilé weerspiegelt de grote verscheidenheid aan Nederlandse veteranen, een complete combinatie van veteranen uit missies, militairen van de hele krijgsmacht, civiele en militaire muziekkorpsen en historische legervoertuigen. Sinds enige jaren lopen ook detachementen mee van veteranen die bij de politie en douane werken. Hun aanwezigheid geeft aan dat de groep jongere veteranen, nog midden in het werkzame leven, groeit. Een logisch gevolg van de recentere missies. Een ander bijzonder rijdend detachement is de groep jonge veteranen motorrijders. Zij rijden vanuit vijf regio's gezamenlijk naar het Malieveld. Een welkom eigen initiatief van veteranen dat een gewaardeerde plek krijgt tijdens de dag.

De hele dag - van negen tot vijf - is het Malieveld 'open'. Iedereen is daar van harte welkom. Vooraan op het Malieveld zijn in het sfeervolle tentendorp alle organisaties en instellingen aanwezig die belangrijk zijn voor veteranen. Zoals het Veteraneninstituut, de verenigingen van veteranen en het veteranenmagazine Checkpoint. Omdat het dit jaar 50 jaar geleden is dat Nederlands Nieuw-Guinea werd overgedragen aan de Verenigde Naties, wordt daaraan ook de nodige aandacht geschonken.

Op het Malieveld wordt ook ruimte gemaakt voor eigen initiatieven van veteranen en veteranenkunst. Zo staan er meer dan 200 motoren afkomstig van de veteranen die vanuit heel Nederland naar Den Haag zijn gekomen. Daarnaast presenteert de Stichting Veteranenkunst veel werk van veteranen en kan de bijzondere tentoonstelling "Graffiti of War" worden bekeken. De indrukwekkende ervaringen van Afghanistanveteranen zijn verder te zien in de tentoonstelling "Afghanistan through lens and brush". Muziek is er van alle soorten. De rode draad in het muziekprogramma is de Veteranen Top 50, samengesteld door de veteranen zelf. Belangrijke toppers uit hun

inzetperiode worden vertolkt. Zo passeren nummers van The Animals, Dire Straits of U2 de revue. Maar ook solisten van toen staan weer daadwerkelijk op het podium. Bijvoorbeeld Riem de Wollf, een van The Blue Diamonds en Anneke Grönloh. Moderne muziek is er natuurlijk ook. Op het grote en tweede kleine podium. De muziek op het grote podium loopt van 14.30 - tot 17.00 uur.

In de middag verzorgt het Korps Rijdende Artillerie van de Landmacht een optreden met hun Gele Rijders. De sterke paarden trekken het historische veldgeschut met veel vaart en dreunende paardenhoeven over het Malieveld.

Nederlandse veteranen zijn mannen en vrouwen van alle leeftijden en missies. Van de Tweede Wereldoorlog tot en met Uruzgan. Ongeveer de helft van de ruim 100.000 veteranen stamt uit missies van voor Libanon, de andere helft uit recentere missies. De groep veteranen van recente missies wordt nu snel groter ten opzichte van de ouderen. De waardering, erkenning en zorg voor veteranen zijn sinds kort verankerd in de Veteranenwet, unaniem ondersteund door alle politieke partijen.

In verband met de drukte wordt geadviseerd met het openbaar vervoer naar Den Haag te komen. Kijk voor de meest actuele informatie op www.denhaag.nl/bereikbaarheid en www.veteranendag.nl

Vrijdag 29 juni

13.30 uur: een spectaculaire landing parachutisten in de Hofvijver.

Bron: Stichting Nederlandse Veteranendag.

Naschrift: Aangeslotenen bij ons Genootschap en Verzetsorganisaties van de Stichting Samenwerkend Verzet 1940-1945 die willen deelnemen kunnen contact opnemen met mevrouw I. Tesselhoff, telefoon 0343 - 474159.

CHB

De reünie 2012 van het Genootschap Engelandvaarders is vastgesteld op vrijdag 21 september a.s. en zal evenals vorige jaren plaatsvinden in de Prinses Juliana kazerne, Thérèse Schwartzestraat 15, 2597 XK Den Haag. Het reünieprogramma en details verschijnen in de volgende Schakel.

CHB

REISERVARINGEN VAN ENGELANDVAARDER DANIEL JOHANNES KOOIJ

In de serie "Reiservaringen van Engelandvaarders" volgt hieronder het reisverhaal van Daniel Kooij, zoals dat in mei 1942 in Londen werd opgenomen.

KOOIJ, Daniel Johannes

In juni 1941 monsterde hij in Rotterdam als tremmer op een Duits schip met bestemming Noorwegen. Daar is hij gedeserteerd met een andere tremmer. Zij liepen drie dagen, maar konden niet meer verder als gevolg van blaren. Ze stalen toen een fiets en reden naar Donbas. Ze werden echter onderweg gearresteerd door de Noorse politie in verband met die diefstal. De betrokken brigadier van politie was zeer geschikt en wilde hen laten gaan na inbeslagname van de fiets, maar een agent van politie, die bij hem was, gaf hen over aan de Duitsers.

Na drie dagen in een gevangenis te hebben doorgebracht, werden zij door de Sicherheitspolizei verhoord en gaven als reden voor hun desertie op: slecht eten en wandluizen aan boord (wat ook zo was). Na nog 9 dagen in de gevangenis werden zij opnieuw verhoord en voor de keuze gesteld: doodgeschoten worden of teruggaan aan boord. Zij kregen 5 minuten bedenktijd. Kooij trachtte zijn vriend te overtuigen, dat het beter was naar Duitsland te gaan dan terug te keren aan boord, aangezien ze dan nog een kans zouden hebben om te ontsnappen. Het gesprek is blijkbaar afgeluisterd, want Kooij werd aangemerkt als onruststoker en naar het schip teruggestuurd, wat ook de keus van zijn vriend was.

Zij werden beiden in een hut geplaatst en door een schildwacht bewaakt. Na een dag varen vroegen zij de kapitein te spreken. Zij vroegen of zij hun werk weer terug konden krijgen en beloofden niet meer te zullen ontsnappen. Hun verzoek werd ingewilligd.

Het schip voer naar Malm en aan de wal spraken Kooij en zijn vriend met enige Noren. Een van deze Noren gaf hen een kaart van Noorwegen en een van Zweden. Er was echter geen kans om weg te lopen.

Na enige dagen lag het schip te wachten om zich bij een convooi te voegen. Gedurende die tijd kwamen er geregeld Noren aan boord om sigaretten en jenever te kopen en Kooij knoopte met een van hun een vertrouwelijk gesprek aan. Nadat deze man had beloofd hem te helpen gaf hij zijn kaarten en papieren mee. 's Avonds verliet Kooij het schip en zwom naar de wal, waar hij die Noor ontmoette. Deze gaf hem zijn papieren, waarop hij te voet naar Zweden trok. Hij heeft de hele afstand - 450 km - gelopen. Duitsers heeft hij niet gezien. Hij had helemaal geen geld bij zich, maar werd door de Noorse boeren goed onthaald. Bij de Zweedse grens moest hij een groot moeras oversteken; een boer heeft hem een eind de weg gewezen. Hij heeft het hele moeras doorgewaaid, tot hij eindelijk koeiensporen vond, die hij volgde. Toen werd de grond steviger en hij zag de eerste vier huizen van Zweden.

Op Zweeds grondgebied gekomen werd hij vriendelijk ontvangen door de inwoners, die hem te eten gaven en zijn kleren droogden. Zij belden de politie op, die hem de volgende dag kwam halen. Op 9 juli 1941 reisde hij naar Stockholm en op 29 april 1942 vloog hij per vliegtuig naar Engeland. Na aankomst in Engeland trad Kooij in dienst van de marine.

Naschrift: Het is algemeen bekend dat tijdens de Tweede Wereldoorlog ca. 1700 Engelandvaarders Engeland wisten te bereiken. Minder bekend is dat 117 Engelandvaarders zijn gesneuveld en 201 Engelandvaarders onderweg naar de overkant zijn omgekomen.

Van de 1700 Engelandvaarders die in Engeland zijn aangekomen heeft

ca. 55% zich later bij het genootschap Engelandvaarders aangesloten, 45% heeft, om diverse redenen, de weg naar ons Genootschap niet kunnen vinden.

Hun verhalen worden zelden gehoord, maar ook zij hadden hetzelfde doel, nl. vanuit Engeland actief deelnemen aan de strijd tegen de vijand. Daniel Johannes Kooij was één van hen. In de volgende Schakels hopen wij meer reisverhalen van Engelandvaarders uit deze vergeten groep te publiceren.

Agnes Dessing
Bram Grisnigt

IN MEMORIAM

Johannes Henri Knoop

18 april 1919 - 18 februari 2012

Commandeur in de Orde van Oranje-Nassau met de zwaarden
Ridder in de Orde van de Nederlandse Leeuw
Drager van het Kruis van Verdienste
en diverse andere buitenlandse onderscheidingen

Op 18 februari 2012 overleed Engelandvaarder Johannes Henri Knoop. Tijdens de herdenkingsdienst in Rijswijk werd de oud-Bevelhebber der Luchtstrijdkrachten (1973-1976) geëerd met een fly-by door de Koninklijke Luchtmacht.

De in Bandoeng geboren Hans Knoop bezocht in de jaren 1937-1940 de KMA in Breda om opgeleid te worden tot infanterie-officier bij het KNIL. Hij was een sportief en actief lid van de cadettengemeenschap en in mei 1939 werd hij gekozen tot voorzitter van de senaat van het

Cadettencorps. Tijdens de meidagen verbleef hij - evenals de overige KNIL-cadetten - in Haarlem waar zij zich bezig moesten houden met wachtlopen en het oprichten van wegversperringen. Na de capitulatie teruggekeerd naar Breda bleek de opleiding niet hervat te kunnen worden. De oudste jaargang cadetten werd op 15 juli 1940 zonder de vereiste examens te hoeven afleggen benoemd tot tweede luitenant, zo ook Hans Knoop. De dag ervoor had hij als senaatsvoorzitter zijn mede-cadetten geadviseerd om de zogenaamde Erewoordverklaring te tekenen. Knoop was van mening dat Hitler, die beloofd had de Nederlandse neutraliteit niet te schenden, zijn belofte had geschonden: "Dan vind ik, dat ik mijn woord tegenover zo'n vent ook mag breken", zo verklaarde Knoop in een interview een aantal jaren geleden. Bedriegers mag je bedriegen.

Na een korte tijd werkzaam geweest te zijn bij de Opbouwdienst, schreef hij zich in bij de Academie voor Lichamelijke Opvoeding in Amsterdam waar men werd opgeleid tot sportleraar. Op deze Academie studeerden veel oud-cadetten en zo ontstond er toch weer iets van een cadetten-corps, de Cadetten Contact Commissie geheten. Knoop ontmoette bij de Academie in Amsterdam ook de cadet-vaandrig Gijs A. de Jong en belandde met hem al spoedig in een spionage- en inlichtingengroep die aangesloten was bij het L.O.F. Tot deze groep behoorden ook de tweede luitenant KNIL C.L. Kist en de cadet-vaandrig Sj. Nauta. Nadat er diverse arrestaties hadden plaatsgevonden, onder andere van Sj. Nauta, en er een mislukte poging was gedaan om een verrader te liquideren, werden Hans Knoop en Gijs de Jong gezocht door de SiPo/SD. Een foto van Knoop werd gepubliceerd in het Politieblad. Daarop vertrokken op 13 oktober 1941 Knoop, Gijs de Jong, C.L. Kist en de cadet-vaandrig J.L. van Olmen naar Zwitserland met als einddoel Engeland. Kist en Van Olmen hadden in het voorjaar van 1941 al eens een poging gedaan om naar het zuiden af te reizen, maar waren toen in Marseille gestrand en vervolgens weer naar Nederland teruggekeerd. Toen hadden zij gebruik gemaakt van de

Opleiding in Amerika

diensten van J. van Niftrik in Putte aan de Nederlands-Belgische grens. Ook nu reisde het viertallige gezelschap via Van Niftrik naar de familie Van Dulken in Antwerpen; vandaar naar Heer-Agimont waar de Belgisch-Franse grens werd gepasseerd met behulp van een passeur en waar vervolgens onderdak werd gevonden in Givet bij Alphonse Boonaert in zijn café Rexy, "een kroeg met bioscoopzaal die ingericht was met allerlei kribben voor de passage van ontsnapte krijgsgevangenen en andere lieden" (G.A. de Jong). Van Givet reisden zij over Charleville-Mézières naar Belfort; daar was een hotel waar ze verwachtten informatie te kunnen krijgen over een weg naar Zwitserland. Men adviseerde in dat hotel om eerst naar onbezet Frankrijk te reizen en zo namen zij de trein naar Besançon. Het beoogde hotel daar, een adres van Kist van zijn eerste tocht, bleek helaas vol te zitten met Duitse militairen. Zij reisden verder per bus naar Arbois bij de demarcatielijn, de zwaar bewaakte scheiding tussen bezet en onbezet (Vichy) Frankrijk. Voorbij Arbois moest zich een boerderij bevinden waarvan de boer hen zou kunnen helpen om die demarcatielijn over te steken. Nadat zij alle vier de bus hadden verlaten om naar de boerderij te zoeken werden zij opgemerkt door een Duitse patrouille met als gevolg dat De Jong en Kist werden gearresteerd. Van Olmen en Knoop wisten te ontkomen. De volgende ochtend werd Van Olmen alsnog gegrepen terwijl Knoop zich op enkele meters van de zoekende Duitsers met succes verborgen wist te houden. Daarna wist Knoop in de volgende nacht met een kompas, wadend door het water, onbezet Frankrijk te bereiken. Via Lons-le-Saunier belandde hij in een werkkamp van een Groupe de Travailleurs Étrangers. Knoop ontmoette daar een andere Engelandvaarder, G.A. van Dam Merrett uit Enschedé. Beiden besloten na een paar weken dit verplichte werkkamp vaarwel te zeggen en uit te wijken naar Toulouse waar ze hoopten op een plaats op de convoilijst naar Lissabon. Zij arriveerden op 16 november 1941 in Toulouse en wisten inderdaad bij het Office Néerlandais aldaar op de lijst van het eerstvolgende convooi naar Lissabon te komen. Het feest ging echter niet door omdat Nederlands-Indische militairen tezamen met Australische collega's het Portugese deel van Timor hadden bezet met als doel dat eiland te beschermen tegen een mogelijke toekomstige aanval van de Japanners, beter dan de Portugezen dat zouden kunnen

doen. Dit was tegen de wil (en de trots) van Salazar; prompt werden alle Portugese transitvisa van Engelsen en Nederlanders ongeldig verklaard. Na een aantal maanden in Toulouse verbleven te hebben vertrokken Knoop en Van Dam Merrett naar Perpignan (Maison Mazard in Le Soler) waar gezocht werd naar een weg naar Spanje. Vanwege de Engelse relaties van Van Dam Merrett wisten hij en Knoop met behulp van een Engelse organisatie, de O'Leary lijn, de Pyreneeën over te steken en Barcelona te bereiken. Via Madrid en Sevilla arriveerde Knoop in Gibraltar. Van Dam Merrett werd te Madrid rechtstreeks in een auto van de Engelse ambassade verborgen en zo naar Gibraltar vervoerd. Knoop kwam op 31 juli 1942 in Engeland aan, een paar weken na Van Dam Merrett. Drie van het oorspronkelijke groepje van vier bereikten Engeland; C.L. Kist werd in Brussel gearresteerd door de Duitsers toen hij tussen Perpignan en Nederland pendelde en later gefusilleerd.

In Engeland werd Knoop aangetrokken door de mogelijkheden bij de luchtmacht en hij koos er voor om vlieger te worden. Zijn opleiding kreeg hij in Jackson in de Verenigde Staten, tezamen met onder meer W. Bartelings en J. Flemer. Na de voltooiing van de vliegeropleiding werd hij naar Australië overgeplaatst. Daar werd hij geplaatst bij 120 Squadron en tussendoor even bij 18 Squadron die vanuit Nederlands Nieuw-Guinea Japanse doelen bestookten. Op 11 augustus 1945 sneuvelde bij Merauke zijn collega-Engelandvaarder J.L. van Olmen die ook als jachtvlieger bij 120 Squadron was ingedeeld. Knoop vertrok begin 1946 met ziekteverlof naar Nederland - hij had last van een huidziekte die hij tijdens zijn Engelandvaart had opgelopen. Hij was ondertussen 'met de handschoen' getrouwd met zijn verloofde die hij sinds zijn vertrek uit Nederland in 1941 niet meer had gezien.

Na het ziekteverlof vertrok het jonge echtpaar weer naar Indië. Knoop werd geplaatst bij 121 Squadron en was daar ook actief tijdens de twee politionele acties. In 1950 keerde hij met zijn echtgenote voorgoed terug naar Nederland, waar hij zijn carrière bij de Koninklijke Luchtmacht zou vervolgen en deze zou beëindigen als Bevelhebber der Luchtstrijdkrachten in de rang van luitenant-generaal.

Sierk Plantinga

In onze serie over Engelandvaarders die geprobeerd hebben per kano de Noordzee over te steken is er nu aandacht voor Eetje van Baumhauer en Arnold Cohen.

Eduard Mari (Eetje) von Baumhauer, geboren 30-5-1920 was student natuurkunde aan de Technische Hogeschool Delft. Hij sloot zich al vroeg aan bij het studentenverzet: hij had wapens gestolen van Duitse soldaten en in het begin van de bezetting had hij enkele olieopslagplaatsen in brand gestoken. Samen met zijn joodse vriend Arnold Cohen (geb. 28-12-1916) vatte hij het plan op om naar Engeland te gaan. Ten eerste om dienst te nemen en van daaruit verder te vechten tegen black-outs bij jachtvliegers; een uitvinding die hij aan de geallieerden ter beschikking wilde stellen. Von Baumhauer en Cohen bouwden een kano om tot motorboot. Ze hadden in het voorjaar van 1941 willen vertrekken, maar de maatregelen die de Duitsers in februari 1941 tegen de joden afkondigden, dwongen hen het vertrek te vervroegen. Zij vertrokken op de avond van 26 februari 1941. De plaats van vertrek is onbekend. Zij zijn helaas nooit in Engeland aangekomen. 's Nachts stak er een storm op, waarbij beiden zijn verdronken.

Het lijk van Eetje von Baumhauer spoelde op 17 juni aan op Texel, tussen paal 25 en 26. Het stoffelijk overschot van Arnold Cohen is nooit gevonden.

Bron:

J. Bruin en J. van der Werff, *Vrijheid achter de horizon*. Houten, 1998, p. 25.

Agnes Dessing

Het Nationaal Monument voor de 4de Commando Brigade is een bronzen beeld van een soldaat in gevechtshouding. Het beeld is geplaatst op een voetstuk. Aan beide zijden van de sokkel zijn plaquettes aangebracht met Franse, Nederlandse en Engelse tekst. Rechts van het beeld staat een granieten gedenksteen met een bronzen gedenkplaat. Op de steen is in reliëf het wapen van de 52ste Lowland Divisie gehakt.

Vlissingen, Monument voor de 4e Commando Brigade

De Nederlandse tekst op het monument luidt: 1939 - 1945. Aan de nagedachtenis van de gevallen van het 4de Commando en van de trouwe burgers van Vlissingen. De tekst op de bronzen gedenkplaat luidt: 52 Lowland Division landed here from Breskens on 1 nov. 1944 to liberate the island.

Het monument is ontworpen door Titus Leeser en is geplaatst aan de Commandoweg op een open grasveld, achter de dijk, dicht bij de plaats waar de landing heeft plaatsgevonden. Op 31 mei 1952 werd dit treffende monument onthuld.

Naschrift: No. 2 Dutch Troop nam deel aan de bevrijding van Walcheren. Vlissingen werd in de ochtend van 1 november 1944 vanuit Breskens door de geallieerden benaderd. Het geallieerde leger bestond o.a uit de No. 4 Commando Brigade en een Franse Troop. Elf Nederlandse commando's van Troop Nr. 2 namen deel aan de operatie bij Vlissingen. De Nederlandse commando's vochten in de voorste linies. Korporaal De Liefde was bij deze amfibische landing voorop gegaan om met een seinlamp de landingsplaats te markeren. Tegelijkertijd vond op 1 november de landing plaats bij Westkapelle waar veertien Nederlandse commando's van Troop Nr. 2 bij waren betrokken. Tijdens hevige gevechten raakten negen Nederlandse commando's gewond.

Op 3 november 1944 was heel Walcheren bevrijd. Het was het einde van één van de zwaarste veldslagen van de Tweede Wereldoorlog.

Eindelijk kunnen de schepen Antwerpen bereiken. Antwerpen wordt de belangrijkste bevoorradingshaven van de geallieerden in West Europa. Onder de Nederlandse commando's bevonden zich ook Engelandvaarders, onder anderen J.P.H. (Jef) van der Meer, H. (Hans) Cramer en J. (Jan) Linzel.

Bronnen:

www.korpscommandotroepen.nl

www.oorlogsmonumenten.nl

www.militair.net/Oorlogen

De Kanonnen van Walcheren. ISBN 90 310 0400 6

Bram Grisnigt

FRANSE COMMANDO'S HERDACHT

Drama Wassenaarse Slag.

Wanneer iemand op een mooie zomerdag een bezoek zou brengen aan het strand bij Wassenaarseslag, is het moeilijk voor te stellen dat het er daar 63 jaar geleden zo grimmiguitzag en dat er zich een drama had afgespeeld. Prikkelraad, versperringen, mijnevelden en bunkers vormden de Atlantikwal. Hoewel het strand verboden gebied was voor bezoekers, kwamen er 's nachts toch bezoekers om de kust te verkennen.

Op 27 februari 1944, om 15.00 uur begaven 6 Franse Commando's zich in Great Yarmouth aan boord van Motortorpedoboot 617, onder bevel van de Britse Luitenant ter Zee der Eerste Klasse Bradford. Om 18.00 uur bij een temperatuur om het vriespunt, vertrok men richting Nederlandse kust. Brutaal als Bradford was voer hij aan de staart van een Duits konvooi mee tot Katwijk. Via een rookgordijn maakte Bradford zich los van het Duitse konvooi en stevende dwars op de Nederlandse kust af, positie Wassenaarseslag, zo dicht mogelijk bij het strand. Daar aangekomen stapten de 6 Commando's over in een hou-

ten sloep, Dory genaamd die inmiddels was gestreken. Het laatste wat men op 28 februari om half twee in de nacht hoorde was: "See you later". Bradford en Trepel zagen elkaar nooit weer. Vanaf de Dory gingen de Franse Commando's over in

hun rubberboot. Tot zover alles goed. Vervolgens kwam de kust in zicht in het licht van vuurpijlen. Pas om 04.00 uur keerde de rust terug op het strand. Om 04.30 uur, toen de Commando's terug aan boord zouden moeten komen, wachtte men aan boord van de M.T.B. 617 en de Dory nog gespannen tot 05.00 uur. Toen moest men met het oog op het naderende daglicht terugvaren naar het veilige Engeland.

Op 29 februari werden er 4 lichamen geborgen en enige dagen later de overige 2 lichamen. De Duitsers zijn in de veronderstelling geweest dat de omgekomen vliegbemanningen waren. Vermoedelijk zijn de Commando's erin geslaagd de duinen te bereiken en zich voor de Duitsers verborgen te houden. Mogelijk hebben zij het ontmoetingspunt per rubberboot proberen te bereiken. En zijn zij daarna in de koude Noordzee omgekomen. De Franse Commando's hebben hun actie niet opgegeven maar met vastbeslotenheid en doorzettingsvermogen hun leven gegeven voor onze democratie en vrijheid. Hun actie werd in boekvorm vastgelegd en op 3 mei 1985 werd het monument onthuld bij het Wassenaarseslag ter nagedachtenis.

Hieronder de namen van de 6 omgekomen Commando's.

- Charles Trepel	- Jaquelin Riviere
- Rene Guy	- Jean Haqnere
- Roger Cabanela	- Fennand de Villers

Tot en met juni 1984 had niemand iets gehoord over deze landing. Totdat de toenmalige Minister van Defensie Mr. J. de Bijter in juni 1984 aanwezig was bij de indrukwekkende herdenking op de stranden van Normandië. Hij hoorde daar voor het eerst over de operatie "Nederland" van Kapitein Charles Trepel en zijn mannen op het grondgebied van de gemeente Wassenaar. Hij vroeg aan zijn Franse ambtgenoot Heru of de mogelijkheid bestond een nader onderzoek in te stellen over het lot van deze zo tragische omgekomen Franse militairen. Nadat een aantal mensen hierover waren gepolst liep het onderzoek muurvast. Het grote onderzoek werd in handen gegeven aan Dr. Kamphuis van de sectie Militaire Geschiedenis van de Koninklijke Landmacht.

In die tijd had Jacob de Mos bestuurslid van de Stichting Genootschap Engelandvaarders, tevens voorzitter van de Nederlandse Motortorpedoboten en Motorgunboten, veel contact met een goede vriend behorende tot de voormalige Coastal Forces Association, Gorden Stevens, die hem vertelde, dat zijn Commandant Gould Bradford de Commandant van de M.T.B.617 in het bezit was van het gehele verslag van de voorbereiding en de landing van de Franse Commando's. Na wat telefoongesprekken met Gorden Stevens in Engeland kon er een ambtenaar van het ministerie naar het adres van Bradford gestuurd worden in Engeland. Gorden Stevens zorgde ervoor dat deze gegevens in handen kwamen van Dr. Kamphuis die daardoor het onderzoek kon afronden en het boek hierover kon afmaken. Hoe deze moedige Franse Commando's precies om het leven zijn gekomen zal altijd wel een raadsel blijven. Mr J. de Ruitter kon zijn Franse collega Hernu tevreden stellen met het gedane onderzoek.

Jacob de Mos

ADRESSENBESTAND

ADRESSENBESTAND
Stichting Genootschap Engelandvaarders

Aanvullingen en wijzigingen no. 48 op de adressenlijst van 1 april 1999.

Overleden:

Borssum Buisman, J.H. van	Haarlem
Groen, H.	Australië
Jongh, H.R. de	Australië
Knoop, J.H.	Den Haag
Tammes, B.	Engeland

Adreswijzigingen en correcties gaarne aan:

G.J. Staal	Oranje Nassaulaan 52 3708 GE Zeist Telefoon 030 - 692 27 92 E-mail: staalgj@gmail.com
------------	--

Onze activiteiten worden mede mogelijk gemaakt door het V-fonds met middelen uit de BankGiro Loterij en Lotto. Deelname aan deze loterijen wordt daarom van harte aanbevolen.

www.engelandvaarders1940-1945.nl